

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallitus ehdottaa säädettäväksi lain, jonka perusteella valtioneuvosto voisi ohjata ja tasapainottaa maataloustuotantoa niiden tavoitteiden mukaisesti, jotka maataloustulolaisissa (629/82) on asetettu. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin viljelijöiden ja valtion kesken tehtävistä tuotannonmuutossopimuksista, joita tehtäisiin maataloustulolain mukaan määräytyvän ja tuloja menoarvioon varatun määrärahan rajoissa ja joiden käytöstä valtioneuvosto voisi päättää tärkeimpien maataloustuotteiden tuotanto- tai vientitilanteen osoittaessa tarvetta tuotannon ohjaamiseen ja tasapainottamiseen.

Ehdotuksen mukaisia tuotannonmuutossopimuksia voisivat olla maataloustuotannon vähentämissopimus, kotieläintuotannon vähentämissopimus, pellon kesannoimissopimus sekä tuotantosopimus ja muu tasapainottamissopimus. Maataloustuotannon ja kotieläintuotannon vähentämissopimukset vastaisivat suurelta osin vuoden 1982 loppuun voimassa olevien maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) ja maidontuotannon vähentämisestä maksettavasta korvauksesta annetun lain (400/81) mukaisia sopimuksia.

Maataloustuotannon vähentämissopimuksen voisi pääsääntöisesti tehdä 55 vuotta täyttänyt viljelijä. Tällaisen sopimuksen tekijä sitoutuisi luopumaan kaikesta maataloustuotannosta lukuunottamatta laissa mainittua lähinnä viljelijäperheen omaan käyttöön tarkoitettua tuotantoa. Sopimuskauden pituus olisi viisi vuotta. Kotieläintuotannon vähentämissopimus voisi koskea maidontuotantoa, sikataloutta ja siipikarjaloutta. Sikataloutta ja siipikarjaloutta koskevassa sopimuksessa tulisi luopua kyseisestä tuotannosta kokonaan. Yksinomaan maidontuotannon vähentämistä tarkoittava sopimus voisi

koskea joko osaa tuotannosta tai koko maidontuotantoa. Kotieläintuotannon vähentämissopimuksen sopimuskauden pituuden määräisi valtioneuvosto ja se olisi enintään viisi vuotta.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvostolla olisi mahdollisuus päättää kesannoimissopimusten tekemisestä mikäli viljelyalan supistaminen tai pellon käytön muu ohjaaminen lain voimassaoloaikana osoittautuisi tarkoituksenmukaiseksi.

Tuotantosopimusten tekeminen puolestaan olisi mahdollista sellaisesta tuotannosta, jonka edistämistä valtioneuvosto pitäisi erityisen perusteltuna.

Ehdotuksen mukaan voitaisiin tehdä myös muita tasapainottamissopimuksia, jos se ehdotetun lain tasapainottamistavoitteiden saavuttamiseksi olisi tarpeellista. Tällaisia sopimuksia voitaisiin tehdä myös muiden kuin viljelijöiden kanssa.

Maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehneelle viljelijälle maksettaisiin peruskorvaus sekä maataloudesta saadun tulon perusteella määräytyvä korvaus. Kotieläintuotannon vähentämissopimuksen perusteella maksettava korvaus määräytyisi sopimuksen tarkoittamasta kotieläintaloudesta saadun tulon perusteella. Jos sopimus koskisi ainoastaan maidontuotantoa, korvaus määräytyisi vähennetyn maitomäärän perusteella. Kesannoimispalkkion suuruus porastettaisiin alueittain. Korvausten ja palkkioiden määrästä ja maksuperusteiden yksityiskohdista päättäisi valtioneuvosto.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan vuoden 1983 alusta lukien. Koska lakiesitys liittyy vuoden 1983 tulo- ja menoarvioesitykseen, se tulisi käsitellä tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Tärkeimpien kotieläintuotteiden tuotanto on usean vuoden ajan ylittänyt selvästi kotimaisen kulutuksen. Vuosina 1977—1981 maidon tuotanto on ollut 26—30 prosenttia, sianlihan tuotanto 9—27 prosenttia ja kananmunien tuotanto 40—66 prosenttia suurempi kuin kotimaan kulutus. Ylituotannon viennistä aiheutuu huomattavia menoja valtiontaloudelle. Osa vientikustannuksista peritään maataloustulolaislaissa määrätyn perustein maataloudelta, mikä alentaa maatalouden tuloa. Näistä syistä maataloustuotantoa tulisi ohjata siten, että mainittujen tuotteiden tuotanto supistuisi maataloustulolain 15 §:ssä säädettyjen tuotannonohjaamistavoitteiden mukaisesti ja tuotanto ohjautuisi mahdollisuuksien mukaan sellaisiin tuotteisiin, joiden osalta omavaraisuutta ei ole saavutettu.

Kotimainen viljan tuotanto ei ole viime vuosina riittänyt tyydyttämään viljan tarvetta. Leipäviljan tuotanto on ollut vuosina 1978—1981 40—70 prosenttia kokonaistarpeesta. Myös rehuviljaa on jouduttu tuomaan runsaasti vuosina 1981 ja 1982. Käytössä olleilla tuotannon ohjaamistoimenpiteillä sekä hintaratkaistuilla on pyritty supistamaan kotieläintuotantoa ja lisäämään viljan viljelyä. Nämä toimenpiteet ovatkin osaksi vaikuttaneet maidon kokonaistuotannon supistumiseen. Vuoden 1982 tuotantonäkymien mukaan olisi perusteltua ohjata tuotantoa kotieläintaloudesta kasvinviljelyyn. Tuotantoa lisääviä toimenpiteitä tulisi toteuttaa yleensä vain silloin kun kyseessä olevan tuotteen omavaraisuuden kasvattaminen olisi elintarvikehuollon varmistamisen kannalta tarpeellista tai se olisi valtiontalouden kannalta edullista.

Ehdotuksen mukaisten sopimusten tekeminen olisi vapaaehtoista. Koska sopimukset olisivat luonteeltaan tilapäisiä ja ne lähinnä muuttaisivat vain tilan tuotantosuuntaa, eivät ne merkittävästi vähentäisi työpaikkojen määrää maataloudessa. Lähinnä sosiaalisista ja rakennepoliittisista syistä ehdotetaan ikääntyneet viljelijät asetettavaksi etusijalle siten, että ainoastaan he voisivat tehdä koko maataloustuotannon vähentämistä tarkoittavan sopimuksen. Jotta vähentämissopimukset eivät heikentäisi maa-seutukylien toimivuutta, lakiin ehdotetaan sään-

nöstä, jonka mukaan viljelijän tulee pääsääntöisesti asua sopimustilalla tai sen läheisyydessä koko sen ajan, jota vähentämissopimus koskee. Ehdotuksen mukaan sopimusten tekoa voitaisiin rajoittaa alueellisesti tai sopimusten teolle voitaisiin asettaa erityisiä edellytyksiä. Sopimusten teon alueellinen rajoittaminen saattaa osoittautua tarpeelliseksi esimerkiksi silloin, jos sopimuksia muutoin jollakin alueella tehtäisiin erityisen paljon ja tällä olisi merkittävä heikentävä vaikutus kyseisen alueen elinkeinoelämään.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Vuonna 1977 säädettiin laki maataloustuotannon ohjaamisesta. Kyseisen lain perusteella on tehty tuotannonmuutosopimuksia vuosina 1977—82. Aluksi lain mukaisia sopimuksia tehtiin ainoastaan iäkkäiden viljelijöiden kanssa ja viljelijä sitoutui sopimuksessa lupomaan lähes kaikesta maataloustuotannosta (ns. 4 §:n mukaiset sopimukset). Merkittävä muutos lakiin tehtiin vuonna 1979, jolloin siihen lisättiin 4 a §. Uuden pykälän mukaisia ainoastaan kotieläintuotannosta luopumista tarkoittavia sopimuksia on tehty vuoden 1980 alusta lukien. Lain 4 a §:n mukaisten sopimusten perusteella maksettava korvaus määräytyy saatujen maitotalouden tulojen mukaan. Tämän vuoksi kyseisiä sopimuksia ovat tehneet tilat, joilla kotieläintuotanto on ainoastaan tai pääasiassa maidontuotantoa.

Maataloustuotannon ohjaamislain mukaisia sopimuksia on tehty vuosina 1977—1982 seuraavat määrät:

Vuosi	4 §:n mukaiset	4 a §:n mukaiset
1977	354	
1978	446	
1979	655	
1980	485	2 119
1981	1 178	2 505
1982	470	*)
yhhteensä	3 588	4 624

*) Maatilahallitukseen on 1. 8. 1982 mennessä saapunut 1 514 hakemusta.

Lain 4 §:n mukaisen sopimuksen vuosina 1977—1981 tehneiden tilojen peltoala on yhteensä 26 773 hehtaaria. Nämä tilat luopuivat 13 907 lypsylehmästä, joista 13 488 lehmää myytiin teuraksi ja 419 lehmää muille tiloille. Kotieläintuotantoa koskevan sopimuksen (4 a §) tehneet tilat myivät teuraksi tai jättivät emolehmiksi vuosina 1980 ja 1981 yhteensä 24 271 lehmää. Sopimusten mukainen lypsylehmien lukumäärän väheneminen lukuunottamatta pitoon myytyjä lehmia oli siten vuosina 1977—1981 yhteensä 37 759 lehmää. Samana aikana maamme lehmien kokonaismäärä väheni noin 65 000 eläimellä.

Laki maidontuotannon vähentämisestä maksettavasta korvauksesta annettiin 12. 6. 1981 (419/81). Lain mukaan maidontuotannon vähentämisestä voidaan maksaa korvausta, mikäli viljelijä tekee valtion kanssa sopimuksen meijeriin toimitettavan maidon määrän supistamisesta vähintään neljäsosalla, kuitenkin vähintään 10 000 litralla. Vuoden 1981 loppupuolella tehtiin lain mukaisia sopimuksia yhteensä 1 532 kpl. Sopimuksen tehneillä tiloilla oli yhteensä 14 959 lehmää eli keskimäärin 9,8 lehmää tilaa kohti. Vähennettävä maitomäärä oli sopimusten mukaan yhteensä 20,9 milj. litraa vuodessa eli 13 700 litraa tilaa kohti. Vähennetty maitomäärä vastaa noin 4 600 lehmän tuotosta.

Vuonna 1982 tehtäviin uusiin tuotannonmuutosopimuksiin on varattu valtion tulo- ja menoarviossa 45 milj. markan määräraha ja uusiin maidontuotannon vähentämissopimuksiin 25 milj. markan määräraha. Vuoden 1982 alkupuolella tuotannonmuutosopimuksia on tehty 24,6 milj. markan korvaussummaa vastaavasti. Tehyten sopimusten lukumäärä on hieman vähemmän kuin puolet edellisen vuoden sopimusmäärästä. Viljelijöiden halukkuus maidontuotannon vähentämissopimusten tekemiseen on ollut v. 1982 vähäistä ja tarkoitukseen varatusta määrärahasta on vuoden alkupuolella käytetty vain 1,4 milj. mk. Sopimushalukkuuden lisäämiseksi palkkiota korotettiin vuoden 1982 syyskuun alusta lukien 50 pennistä 65 penniin litralta. Maataloustuotannon ohjaamisesta ja maidontuotannon vähentämisestä annetut lait ovat voimassa vuoden 1982 loppuun.

Kananmunien tuotannon keskeyttämissopimuksia on tehty vuosina 1981 ja 1982. Sopimuksen perusteella viljelijä saa korvausta luopuessaan kanatalouden harjoittamisesta 18 kuukauden ajaksi. Vuonna 1981 tehdyt sopimukset koskivat 600 000 kanaa ja korvauksia makset-

tiin 12 milj. markkaa. Vuonna 1982 tehtäviin sopimuksiin on käytettävissä yhteensä 11 milj. markkaa. Vuoden alkupuolella tästä määrärahasta käytettiin ainoastaan 0,7 milj. markkaa.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi maataloustuotantoa ohjataan ns. perustamislupajärjestelmällä, joka perustuu lakiin kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa (1080/81). Tämän lisäksi kananmunien tuotannon kehitystä on pyritty säätelemään haudontoja rajoittamalla. Myös tavoitehintaratkaisulla, markkinomismaksuilla ja eräitä tuotteita koskevilla tuotantopalkkioilla on pyritty ohjaamaan ja tasapainottamaan maataloustuotantoa.

Maataloustulolain (629/82) 15 §:ssä määrätään niistä perusteista, joiden mukaan maidon, sianlihan, naudanlihan ja kananmunien vientiä aiheutuvat kustannukset jaetaan valtion ja maatalouden kesken. Mikäli maatalouden osuus vientikustannuksista muodostuisi suuremmaksi kuin 10 prosenttia maataloustulosta, on yli menevä osa jätettävä mainitun pykälän 3 momentin mukaan perimättä ja tehostettava toimenpiteitä tuotannon ohjaamiseksi ja tasapainottamiseksi. Lain 16 §:ssä säädetään, että tuotannon ohjaamiseen ja tasapainottamiseen varataan vuosittain määräraha, joka on 20 prosenttia kyseiselle vuodelle maataloustuotteiden vientikustannuksiin varatuista määrärahoista. Näitä maataloustulolain määräyksiä tuotannon ohjaamiseksi ja tasapainottamiseksi olisi tarkoitus tarvittaessa toteuttaa ehdotettavan lain mukaisin toimenpitein.

2.2. Asian valmistelu

Lakiesitys on laadittu vuoden 1982 loppuun voimassa oleviin maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) ja maidontuotannon vähentämisestä maksettavasta korvauksesta annetun lain (400/81) pohjalta. Valmistelun yhteydessä on otettu huomioon niitä puutteita, joita mainittuja lakeja toteutettaessa on havaittu.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Lakiehdotuksen mukaisten sopimusten hallinnon suorittaisi nykyinen maatalouden hallintoorganisaatio. Esityksen ei katsota lisäävän hen-

kilöstön tarvetta nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maataloustulolaisia on säädetty ne perusteet, joiden mukaisesti varataan vuosittain määräraha tuotannon ohjaamiseen ja tasapainottamiseen. Ehdotuksen mukaisia sopimuksia tehtäisiin kyseisen määrärahan rajoissa. Maataloustuotannon ja kotieläintuotannon vähentämissopimuksia olisi tarkoitus tehdä ainoastaan, mikäli sopimuksista aiheutuvat menot olisivat pienemmät kuin sopimuksia vastaavasta maataloustuotteiden vientimäärästä aiheutuvat kustannukset.

Ylituotantotuotteiden tuotannon supistamisesta saatava säästö kohdistuu osaksi valtiontalouteen ja osaksi maatalouden osuuteen vientikustannuksista. Kyseisen säästön jakautuminen valtiontalouden ja maatalouden kesken on ennalta vaikeasti arvioitavissa ja se riippuu maidon tuotannon sekä sianlihan, naudanlihan ja kananmunien vientimäärien kehityksestä verrattuna maataloustulolain 15 §:ssä mainittuihin määriin.

Ehdotuksen mukaiset tuotannon ohjaamis- ja tasapainottamistoimenpiteet olisi tarkoitus toteuttaa siten, että niillä ei olisi kielteisiä vaikutuksia maatalouselinkeinon tai kulloinkin kysymyksessä olevan alueen muun elinkeinoelämän kehittämislle kokonaisuutena.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Tuotannonmuutossopimusten tekemisen tarkoituksena on maataloustuotannon ohjaaminen ja tasapainottaminen. Sopimuksia tehtäisiin maataloustulolain voimassaoloaikana eli vuosina 1983—1985 viljelijöiden ja valtion kesken maataloustulolaisissa tarkoitettujen määrärahojen rajoissa. Sopimuksen tekevä viljelijä saisi valtiolta korvausta tai palkkiota maataloustuotannon muuttamisesta. Viljelijällä tarkoitetaan henkilöä, joka maatilan omistajana tai pitkäaikaisen vuokrasopimuksen taikka hallintasopimuksen perusteella harjoittaa maataloutta.

2 §. Tuotannonmuutossopimus voisi olla maataloustuotannon vähentämissopimus, kotieläintuotannon vähentämissopimus, pellon kassanoimissopimus sekä tuotantosopimus ja muu tasapainottamissopimus. Valtion puolesta sopimuksen tekisi maatalouspiirin maataloustoimisto. Sopimuksen tekemisessä noudatettavasta menettelystä annettaisiin tarkemmat määräykset asetuksella.

3 §. Maataloustuotannon vähentämissopimuksen voisi tehdä pykälän 1 momentissa määrätty ehdot täyttävä viljelijä. Tämä sopimusmuoto, joka vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain 4 §:n mukaista sopimusta, antaisi ikääntyneelle viljelijälle mahdollisuuden luopua korvausta vastaan maataloustuotannosta viideksi vuodeksi tehtävällä sopimuksella. Sopimuksen

tekemisen edellytyksenä olisi, että viljelijä on harjoittanut maidon, sianlihan tai kananmunien tuotantoa.

Sopimuksen tehneellä viljelijällä olisi oikeus harjoittaa pykälän 1 momentissa lueteltua maataloustuotantoa. Kohdassa 1 mainittujen eläinten yhteenlaskettu nautayksikkömäärä voisi olla enintään 0,5 eläinyksikköä tilan täyttä peltohehtaaria kohti. Eri eläinlajien muuntamisesta eläinyksiköiksi määrättäisiin asetuksella. Nautakarjaa voitaisiin pitää lihantuotantotarkoituksiin. Lihantuotantoa varten pidettävien lehmien tuotaman maidon käyttö on tarkoitettu sallituksi vain viljelijäperheen omassa taloudessa, sensijaan maidon myynti tai muu luovutus tilan ulkopuolelle olisi kielletty. Maatilan tuotantorakennuksia voitaisiin käyttää tilalla sallittuun maataloustuotantoon ja viljankuivaamoa muiden maatalojen tarpeisiin. Rakennusten käyttäminen muuhun kuin maataloustuotantoon olisi sen sijaan sallittua. Lisäksi valtioneuvoston päätöksellä voitaisiin määrätä jokin muu kuin pykälän 1 momentissa mainittu merkitykseltään vähäinen maataloustuotanto sallituksi.

4 §. Maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehnyt viljelijä saisi viljellä heinää ja muuta korsirehua tilalla pidettäväksi sallittujen kotieläinten ruokintaan käytettäväksi. Tällä tarkoitetaan myös sitä, että tällaisen rehun myynti ja luovuttaminen tilan ulkopuolelle

olisi kielletty. Viljan viljely tilalla pidettävien eläinten ruokintaa varten ei olisi sallittua, koska olisi ilmeisen vaikea valvoa, että viljeltävää viljaa ei luovutettaisi tilan ulkopuolelle.

Sopimuksessa viljelijä sitoutuisi myymään tai luovuttamaan sopimuksessa tarkoitetut kotieläimet teuraksi tai käyttämään ne muuten sellaiseen tarkoitukseen, joka ei lisää kyseisen tuotteen ylituotantoa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että viljelijä ei saisi myydä sopimusaikana toiselle tilalle tuotantoon esim. emolehmiä tai muita pidettäväksi sallittuja eläimiä. Mainittu muu tarkoitus, joka ei lisää kyseisen tuotteen ylituotantoa, voisi olla lähinnä siitoseläinten myyntiä ulkomaille. Viljelijä voisi luovuttaa pellon käytettäväksi riistapeltona. Tästä viljelijällä ei olisi oikeutta periä korvausta.

5 §. Kotieläintuotannon vähentämissopimus voidaan tehdä koskemaan maidontuotantoa, sikataloutta ja siipikarjataloutta. Sopimus voisi koskea mainituista tuotannonhaaroista kaikkia niitä, joita tilalla harjoitetaan tai jotakin taikka joitakin niistä. Jos tilalla harjoitetaan esimerkiksi maidontuotantoa ja sikataloutta, viljelijä voisi tehdä sopimuksen koskemaan joko molempia tuotannonhaaroja tai vain toista niistä, jos valtioneuvoston päätöksen mukaisesti kyseisenä vuonna voitaisiin tehdä sopimuksia sekä maidontuotannosta että sikataloudesta.

Sikataloutta ja siipikarjataloutta koskevassa sopimuksessa viljelijä sitoutuisi luopumaan sopimusajaksi kokonaan kyseisestä tuotannosta ja myymään tai luovuttamaan eläimet teuraksi. Sensijaan yksinomaan maidontuotannon vähentämistä koskeva sopimus olisi mahdollista tehdä niin, että viljelijä jatkaa tuotantoa, mutta supistaa sitä vähintään yhdellä neljäsosalla, kuitenkin vähintään 10 000 litraa. Myös tällöin edellytetään, että eläimet myydään teuraksi. Kotieläintuotannon vähentämissopimus ei rajoittaisi tilalla harjoitettavaa kasvintuotantoa.

6 §. Kotieläintuotannon vähentämissopimuksen sopimuskauden pituudesta päättäisi valtioneuvosto. Sopimuskausi on tarkoitettu olemaan lyhyempi kuin maataloustuotannon vähentämissopimuksessa ja se voisi olla enintään viisi vuotta. Sopimuskausi tulisi mahdollisuuksien mukaan sopeuttaa kunkin tuotannonhaaran osalta tuotantokiertoa.

Sopimuksen tehnyt viljelijä ei saisi käyttää tai luovuttaa sopimuksen perusteella vapautuvia tuotantorakennuksia, navettaa, sikalaa ja kanaalaa tai niiden osaa sopimuksessa mainittuun maataloustuotantoon. Lisäksi viljelijä ei saisi

laajentaa maatilalla harjoitettavaa maidontuotantoa, sikataloutta ja siipikarjataloutta. Esimerkiksi sikataloutta koskevan kotieläintuotannon vähentämissopimuksen tehnyt viljelijä ei saisi laajentaa tilalla mahdollisesti harjoitettua maidontuotantoa ja siipikarjataloutta eikä saisi aloittaa tällaista tuotantoa.

7 §. Pellon kesannoimissopimus voitaisiin esityksen mukaan tehdä 1 päivänä huhtikuuta alkavaksi ja 31 päivänä maaliskuuta päättyväksi yhden vuoden pituiseksi kaudeksi.

8 §. Kesannoimissopimus olisi tehtävä koskemaan vähintään yhtä kolmatta osaa maatalon peltoalasta ja vähintään kahta hehtaaria.

9 §. Kesannoimissopimuksen alainen pelto olisi hoidettava siten, että rikkaruohottuminen estyy. Tällä tarkoitetaan sitä, että peltoa on hoidettava tavanomaisiin kesannoimistoimenpitein niin, ettei sen viljelykunto heikkene eikä pelto edistä rikkaruohojen leviämistä.

10 §. Valtioneuvostolla olisi erityisistä syistä oikeus sallia syysviljan tai nurmen kylväminen kesannoimissopimuksen alaiselle pellolle. Tätä oikeutta olisi tarkoitus käyttää silloin, kun syysviljan tai nurmen viljelyn edistäminen olisi tuotantopoliittisista syistä erityisen perusteltua.

11 §. Tuotantosopimuksia voitaisiin ehdotuksen mukaan tehdä sellaisesta maataloustuotannosta, jonka edistäminen on tuotannon tasapainottamisen kannalta erityisen perusteltua. Tarkoituksena on, että tuotantosopimukset olisivat luonteeltaan tilapäisiä ja että niistä ei muodostettaisi minkään tuotteen osalta pysyvää hintajärjestelmän osaa.

12 §. Tuotantosopimukset olisivat yleensä lyhytaikaisia. Sopimusten kesto riippuisi kyseisestä tuotantosuunnasta ja se voisi olla enintään viisi vuotta, jota kuitenkin voitaisiin valtioneuvoston päätöksellä tuotantopoliittisista syistä jatkaa.

13 §. Pykälän mukaan olisi mahdollista tämän lain mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi tehdä sopimuksia myös muiden kuin viljelijöiden kanssa. Tällöin voisivat tulla kysymykseen esimerkiksi porsaiden tuotannon vähentämiseksi teurastamoiden kanssa tehtävät sopimukset.

14 §. Maataloustuotannon tai kotieläintuotannon vähentämissopimuksen tekävän viljelijän maataloudesta saaman tulon tulisi olla vähintään valtioneuvoston vahvistaman määrän suuruinen. Tällä säännöksellä on tarkoitus estää sellaisten sopimusten syntyminen, joilla ei olisi merkittä-

vää tasapainottavaa vaikutusta. Esimerkiksi nykyisessä tuotannonmuutosjärjestelmässä tulorajana on ollut 6 000 markkaa.

15 §. Pykälässä säädettäisiin maataloustuotannon vähentämissopimuksen ja kotieläintuotannon vähentämissopimuksen korvausperusteista. Maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehneille viljelijöille maksettaisiin peruskorvaus, joka olisi sopimusta kohden samansuuruinen, sekä maataloudesta saadun tulon perusteella määräytyvä korvaus. Maataloudesta saatu tulo selvitetäisiin kahden viimeksi toimitetun verotuksen perusteella. Kotieläintuotannon vähentämissopimuksen perusteella maksettava sopimuskauden pituutta vastaava korvaus määräytyisi kotieläintuotannon myyntitulojen perusteella. Kyseisiksi tuloksi luettaisiin siitä tuotannosta, jota sopimus koskee, verotuksen mukaan saatu myyntitulo. Jos sopimus koskisi yksinomaan maidontuotannon vähentämistä, korvauksen suuruus määrättäisiin vähennettyä maitolittraa kohden. Tällöin korvauksen laskeminen perustuisi verotustietojen sijasta sopimuksen tekoa edeltäneen vuoden aikana meijeriin toimitetun maidon määrään ja sopimuksen mukaiseen tuotannon vähentämiseen. Tietyissä markkinointitilanteissa olisi tarkoituksenmukaista tehdä yksinomaan sika- tai siipikarjaloutta koskevia sopimuksia. Tällöin valtioneuvosto voisi määrätä korvauksen suuruudesta eläinyksikköä kohden.

Jos maatilan eläinmäärä sopimusta haettaessa olisi selvästi alentunut siitä, mitä se oli korvauksen laskemisen perusteena olevina vuosina, tämä otettaisiin huomioon siten, että tulon määrää alennettaisiin siinä suhteessa kuin kotieläinmäärä on supistunut.

Peruskorvauksen enimmäismäärän, korvausprosentit ja vähennettyä maitolittraa kohti maksettavan korvauksen sekä eläinyksikköä kohden määrättävät korvaukset vahvistaisi valtioneuvosto. Korvausprosentit olisi tarkoitus vahvistaa siten, että korvauksen määrä olisi suunnilleen saman suuruinen kuin vuoden 1982 loppuun voimassa olevan lain perusteella tehdyissä sopimuksissa. Korvauksen perustana olisi tarkoitus käyttää sellaista tuloerää, joka olisi helposti ja luotettavasti selvitettävissä verotustietojen perusteella.

16 §. Kesannoimispalkkion suuruuden hehtaaria kohti vahvistaisi ehdotuksen mukaan valtioneuvosto. Palkkio voitaisiin määrätä aluettain porrastetuksi siten, että se olisi yhtä suuri niillä alueilla, joilla pellon tuottokyky on parhain.

17 §. Valtioneuvosto päättäisi tuotantosopimuksen tekemisen edellytyksistä sekä tuotantopalkkion suuruudesta ja maksamisesta.

18 §. Valtioneuvosto päättäisi vuosittain aikaisemmin vähintään kahdeksi vuodeksi tehtyjen sopimusten perusteella maksettavien korvausten korottamisesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että korvauksia tulisi vuosittain korottaa, jotta niiden reaalin arvo voitaisiin säilyttää.

19 §. Pykälässä säädettäisiin, että valtioneuvoston tulee vuosittain päättää, mitä tämän lain mukaisia sopimuksia voidaan tehdä. Kotieläintuotannon vähentämissopimusten osalta olisi mahdollista päättää, että niistä voidaan tehdä maidontuotantoa, sikataloutta ja siipikarjaloutta koskevia sopimuksia tai päätös voisi koskea esimerkiksi pelkästään siipikarjaloutta koskevien sopimusten tekemistä.

Toisen momentin mukaan valtioneuvosto voisi päättää, että maataloustuotannon vähentämissopimuksia tai kotieläintuotannon vähentämissopimuksia ei saada tehdä lainkaan määrättyssä osassa maata. Lisäksi voitaisiin asettaa erityisiä edellytyksiä sopimusten tekemiselle joko koko maassa tai määrättyillä alueilla. Näiden säännösten perusteella olisi sopimuksista päätettäessä mahdollisuus ottaa huomioon mm. eri alueiden maatalouden erityisolot ja sopimusten soveltaminen eri ikäisille viljelijöille. Mikäli rajoituksia tai edellytyksiä jouduttaisiin asettamaan, etusijalle olisi asetettava viljelijät, joiden kanssa tehtävillä sopimuksilla olisi huomattava tuotantoa tasapainottava vaikutus tai sellaiset viljelijät, joiden osalta tuotannosta luopuminen olisi jonkin henkilökohtaisen syyn vuoksi erityisen perusteltua. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan voitaisiin ottaa sosiaaliset näkökohdat huomioon ja edistää sellaisten viljelijöiden luopumista maataloudesta, joille tuotannon jatkaminen on henkilökohtaisista syistä vaikeata.

20 §. Viljelijän tulisi asua sopimustilalla tai sen läheisyydessä sopimusaikana. Tällä säännöksellä pyritään siihen, että sopimukset eivät heikentäisi maaseutukylien toimivuutta. Erityistä syytä kuten esimerkiksi sairauden ja puutteellisten rakennusten tai viljelijän asumuksen pitkän etäisyyden vuoksi muista kylän asukkaista, maatalouspiirin maataloustoimisto voisi sallia viljelijän asumisen muualla. Tällainen poikkeus on tarkoitettu mahdolliseksi lähinnä maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehneen viljelijän kohdalla.

21 §. Pykälässä säädettäisiin, että sopimus-

ta ei voida tehdä, jos tilaa on koskenut kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana pellonvaraus-sopimus. Sopimusta ei myöskään tehtäisi, jos maataloustuotanto on muutoin ollut hyvin vähäistä tai sen laatuista, ettei sopimuksen tekemisellä olisi maataloustuotannon tasapainottamisen kannalta riittävää vaikutusta. Viimeksi mainitun säännöksen perusteella esimerkiksi maataloustuotannon vähentämissopimus jätettäisiin tekemättä sellaisessa tapauksessa, jossa aiemmissa pykälissä määrätyt ehdot tulevat täytetyiksi, mutta tilan maidontuotanto, sikatalous ja siipikarjatalous on erittäin vähäistä.

22 §. Lakiehdotuksen mukaisia sopimuksia ei voisi tehdä viljelijä, jolla on voimassa maataloustuotannon ohjaamisesta annetun lain mukainen tuotannonmuutosopimus. Tällä tarkoitetaan sekä mainitun lain 4 §:n että 4 a §:n mukaan tehtyjä sopimuksia. Ehdotuksen mukaisia sopimuksia voitaisiin pääsääntöisesti tehdä vain yksi maatilaa kohti. Valtioneuvosto voisi kuitenkin erityisistä syistä päättää, että kesannoimissopimus voidaan tehdä kotieläintuotannon vähentämissopimuksen tehneen viljelijän kanssa.

23 §. Pykälän mukaan tuotannonmuutosopimuksen tehneen viljelijän ei katsottaisi lopettaneen maataloustuotantoaan, jos hän aloittaa uudestaan tuotannon 2 vuoden kuluessa sopimuksen päättymisestä. Näin selvennettäisiin niitä tapauksia, joissa viljelijään ehkä muutoin jouduttaisiin soveltamaan nykyisin käytössä olevia maataloustuotannon rajoittamislakeja.

24 §. Maa- ja metsätalousministeriön tulisi hankkia 6 §:n 1 momentissa, 12 §:ssä, 15 §:n 4 momentissa, 17 ja 18 §:ssä sekä 19 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista asioista maatalouden markkinointineuvoston lausunto ennenkuin asiat esitellään valtioneuvostossa.

25 §. Pykälän 1 momentissa annetaan tuotannonmuutos-tilan omistajalle oikeus luopua tuotannonmuutosopimuksesta kesken sopimuskauden.

Pykälän 2 momentin mukaan tuotannonmuutosopimus purkautuu, kun maatilan tai siihen kuuluvan pellon tai osan pellostä omistus- tai

hallintaoikeus siirtyy toiselle. Sopimus ei näin ollen purkautu esimerkiksi silloin, kun tilasta myydään pelkkiä metsätiluksia. Sopimus voidaan niissä tapauksissa, joissa se edellä olevan mukaan purkautuisi, kuitenkin siirtää hakemuksesta uudelle omistajalle, jos muutos tilan omistussuhteissa tapahtuu omistajan tai hänen aviopuolisonsa kuoleman johdosta tai jos luovutus tapahtuu omistajan tai hänen aviopuolisonsa taikka näiden veljen tai sisaren jälkeläiselle tai aviopuolisolle taikka asianomaisen maatilan toiselle osakkaalle. Mikäli vain osa maatilan pellostä pakkolunastetaan tai luovutetaan maatalouden rakenteen parantamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti tai muuhun kuin maataloudelliseen tarkoitukseen käytettäväksi, voidaan sopimusta pykälän 3 momentin mukaan jatkaa vähentynyttä peltoalaa vastaavana. Edellytyksenä sopimuksen jatkamiselle on kuitenkin, että maatilan peltoala, siihen luettuna maataloustoimiston lupaan perustuen metsitetty pelto, ei ole jäänyt pienemmäksi kuin kaksi hehtaaria.

26 §. Pykälässä säädetään seurauksista, jotka aiheutuvat tuotannonmuutosopimuksen tekijän meneteltyä vilpillisesti sopimusta tehdessään taikka sopimuksen tekijän tai maatilan myöhemmän omistajan jätettyä noudattamatta sopimuksen ehtoja. Sopimus voidaan mainituissa rikkomustapauksissa purkaa. Korvauksen saaja voidaan, riippumatta siitä, puretaanko sopimus vai ei, velvoittaa maksamaan saamansa korvaus kokonaan tai osaksi takaisin siltä ajalta, johon rikkomus on kohdistunut.

27 §. Pykälän 2 momentissa on pellon käytön rajoittamisesta annetun lain 10 §:ää vastaava säännös. Sen mukaan katsotaan tuotannonmuutosopimuksen alainen pelto normaalilla tavalla viljellyksi maatilan omistajan haettua työttömyyskorvausta.

28 ja 29 §. Lain täytäntöönpanosta, josta tarkemmat säännökset annettaisiin asetuksella huolehtisivat maatilahallitus, maataloustoimistot ja kuntien maatalouslautakunnat.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

maataloustuotannon ohjaamisesta ja tasapainottamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Maataloustuotannon ohjaamiseksi ja tasapainottamiseksi voidaan viljelijöiden ja valtion kesken tehdä maataloustulolain (629/82) 16 §:ssä tarkoitettujen määrärahojen puitteissa vuosina 1983—1985 tuotannonmuutossopimuksia, jotka oikeuttavat viljelijän saamaan valtiolta korvausta tai palkkiota, kun tilan maataloustuotantoa muutetaan tässä laissa säädettyllä tavalla.

2 §

Tuotannonmuutossopimus voi olla:

- 1) maataloustuotannon vähentämissopimus, jonka perusteella maksetaan maataloustuotannon vähentämiskorvausta,
- 2) kotieläintuotannon vähentämissopimus, jonka perusteella maksetaan kotieläintuotannon vähentämiskorvausta,
- 3) pellon kesannoimissopimus, jonka perusteella maksetaan kesannoimis-palkkiota, ja
- 4) tuotantosopimus tai muu tasapainottamissopimus, jonka perusteella maksetaan tuotantosopimus-palkkiota tai teurastuspalkkiota.

Tuotannonmuutossopimuksen tekee valtion puolesta jäljempänä 13 §:ssä mainittua sopimusta lukuunottamatta asianomaisen maataloustuotannon piirin maataloustoimisto.

Maataloustuotannon vähentämissopimus

3 §

Edellytyksenä maataloustuotannon vähentämissopimuksen tekemiselle on, että viljelijä tai hänen aviopuolisonsa on täyttänyt 55 vuotta tai, jos ainakin toinen heistä saa maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) nojalla työkyvyttömyyseläkettä, että jompikumpi heistä on täyttänyt 50 vuotta tai että viljelijä on 45 vuotta täyttänyt naispuolinen leski. Maataloustuotannon vähentämissopimus tehdään siten, että viljelijä, joka on harjoittanut maidon, sianlihan tai kananmunien tuotantoa, sitoutuu luopumaan viideksi vuodeksi kaikesta maataloustuotannosta. Viljelijällä on kuitenkin oikeus

1) pitää hevosia, nautakarjaa lihantuotanto-tarkoituksiin, lampaita, vuohia, kaneja ja muuta

siipikarjaa kuin kanoja, kuitenkin enintään 0,5 eläinyksikköä tilan täyttä peltotehtaaria kohti,

2) pitää turkiseläimiä ja mehiläisiä, turkiseläimiä kuitenkin enintään tilalla aikaisemmin harjoitetussa laajuudessa,

3) harjoittaa porotaloutta,

4) tuottaa taimitarhatuotteita,

5) tuottaa puutarha- ja kasvitarihutuotteita sekä juurikasveja ja perunaa oman perheen tarvetta varten,

6) käyttää maatilan tuotantorakennuksia maataloustuotantoon, sikäli kuin kysymyksessä on tilalla sallittu maataloustuotanto ja viljan-kuivaamoja muiden maatilojen tarpeisiin, sekä

7) harjoittaa valtioneuvoston päätöksellä sallituksi määrättyä muuta merkitykseltään vähistä maataloustuotantoa.

Tarkemmat määräykset siitä, miten eri eläinlajit muunnetaan eläinyksiköiksi, annetaan ase- tuksella.

4 §

Jos maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehnyt viljelijä pitää 3 §:n 1 momentissa mainittuja eläimiä, saa hän viljellä heinää ja muuta korsirehua näiden eläinten ruokintaan käytettäväksi.

Sopimuksessa viljelijän on sitouduttava siihen, että kotieläimet joko myydään tai luovutetaan teuraksi taikka käytetään muuten sellaiseen tarkoitukseen, joka ei lisää kyseisen tuotteen ylituotantoa.

Riistanhoitoyhdistys tai rekisteröity metsästyshdistys saa viljelijän suostumuksella käyttää tilan peltoa riistan ruokintaan tarkoitettuna riis- tapeltona ja korjata sadon riistan talvirehuksi. Pellon käyttämisestä riistapeltona ei viljelijällä ole oikeutta periä käyttäjältä korvausta.

Kotieläintuotannon vähentämissopimus

5 §

Kotieläintuotannon vähentämissopimus voidaan tehdä koskemaan maatilalla harjoitettavaa maidontuotantoa, sikataloutta ja siipikarjaloutta. Sopimus voidaan tehdä koskemaan joko

kaikkia tai yhtä taikka kahta mainituista tuotannonhaaroista.

Kotieläintuotannon vähentämissopimuksessa viljelijän on sitouduttava siihen, että kotieläimet joko myydään tai luovutetaan teuraiksi taikka käyterään muuten sellaiseen tarkoitukseen, joka ei lisää kyseisen tuotteen ylituotantoa.

Milloin sopimus koskee yksinomaan tilan maidontuotannon vähentämistä, on maidontuotantoa vähennettävä valtioneuvoston peruskaudeksi määräämän ajanjakson aikana meijeriin toimitetun maidon määrästä vähintään yhdellä neljäsosalla, kuitenkin vähintään 10 000 litraa. Tällaisen sopimuksen tehneen viljelijän on sitouduttava myymään eläimet teuraiksi.

6 §

Kotieläintuotannon vähentämissopimuksen sopimuskauden pituudesta päättää valtioneuvosto. Sopimuskausi voi olla enintään viisi vuotta.

Viljelijän on sitouduttava sopimuksen voimassaoloaikana olemaan käyttämättä tai luovuttamatta sopimuksen perusteella vapautuneita tuotantorakennuksia tai niiden osaa sopimuksessa mainittuun maataloustuotantoon sekä olemaan laajentamatta maatilalla harjoitettavaa muuta 5 §:n 1 momentissa mainittua kotieläintuotantoa.

Sopimus pellon kesannoimisesta

7 §

Pellon kesannoissopimus voidaan tehdä 1 päivänä huhtikuuta alkavan ja 31 päivänä maaliskuuta päättyvän kesannoiskauden ajaksi.

8 §

Kesannoissopimus tehdään koskemaan vähintään yhtä kolmatta osaa maatilalla peltoalasta kuitenkin vähintään kahta hehtaaria.

9 §

Kesannoissopimuksen alainen pelto on hoitettava siten, että rikkaruohottuminen estyy.

10 §

Erityisistä syistä valtioneuvostolla on oikeus sallia syysviljan tai nurmen kylväminen kesannoissopimuksen alaiselle pellolle.

Tuotantosopimus ja muu tasapainottamissopimus

11 §

Tuotantosopimuksia voidaan tehdä sellaisesta maataloustuotannosta, jonka edistäminen on maataloustuotannon tasapainottamisen kannalta erityisen perusteltua.

12 §

Tuotantosopimus tehdään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Valtioneuvosto päättää sopimuskauden pituudesta. Sopimusta voidaan kuitenkin valtioneuvoston päätöksellä tuotantopoliittisista syistä jatkaa.

13 §

Sen estämättä, mitä 1 §:ssä on säädetty voi maatilahallitus valtioneuvoston päätöksen mukaisesti tehdä tasapainottamissopimuksia muidenkin kuin viljelijöiden kanssa.

Korvausten ja palkkioiden määrääminen

14 §

Maataloustuotannon tai kotieläintuotannon vähentämissopimuksen tekevän viljelijän 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vuotuisten maataloudesta saatujen tulojen määrän on oltava vähintään valtioneuvoston vahvistaman määrän suuruinen.

15 §

Maataloustuotannon vähentämissopimuksen tehneille viljelijöille maksetaan peruskorvaus sekä korvaus, jonka suuruus määräytyy tilan maataloudesta kahden viimeksi toimitetun verotuksen mukaan vuotta kohti keskimäärin saadun tulon perusteella.

Kotieläintuotannon vähentämissopimuksessa maksettavan korvauksen suuruus määräytyy tilalta kahden viimeksi toimitetun verotuksen mukaan vuotta kohti keskimäärin kyseisestä tuotannosta saadun tulon perusteella. Jos kotieläintuotannon vähentämissopimus koskee yksinomaan maidontuotannon vähentämistä, korvauksen suuruus määrätään vähennettyä maitolitraa kohti. Jos sopimus koskee yksinomaan sika- tai siipikarjataloutta, valtioneuvosto voi määrätä korvauksen suuruuden myös vähennettyä eläinyksikköä kohden.

Mikäli viljelijän eläinmäärä sopimusta haettaessa on alentunut siinä määrin, että se ei ilmeisesti edellyttäisi 1 ja 2 momentissa tarkoitulla tavalla määrättävää vuotuista tuloa, on

tulon määrää alennettava supistunutta kotieläin-tuotantoa vastaavaksi.

Peruskorvauksen enimmäismäärän vuotta kohti sekä korvausprosentit, joiden mukaan 1 momentissa tarkoitettulla tavalla määräytyvästä vuotuisesta tulosta maksetaan korvausta samoin-kuin 2 momentissa tarkoitettua korvauksen suuruuden vähennettyä maitolitrat kohti vahvistaa valtioneuvosto.

Siitä, mitä luetaan 1 ja 2 momentissa tarkoi-tetuksi tuloksi, säädetään asetuksella.

16 §

Kesannoimispalkkion suuruuden hehtaaria kohti vahvistaa valtioneuvosto alueittain siten porrastettuna, että palkkio on korkein niillä alueilla, joilla pellon tuottokyky on suurin.

Jos kesannoimissopimuksen tekijänä on oikeushenkilö, alennetaan palkkiota 20 prosenttia.

17 §

Tuotantosopimuksen tekemisen edellytyk-sistä sekä tuotantosopimuspalkkion suuruudesta ja maksamisesta päättää valtioneuvosto.

18 §

Valtioneuvosto päättää vuosittain aikaisem-min tehtyjen sopimusten perusteella maksettavien korvausten korottamisesta.

Yhteisiä määräyksiä

19 §

Valtioneuvoston tulee vuosittain päättää, huomioon ottaen käytettävissä olevat varat, maatalouden ylituotannon markkinoinnissa val-litseva tilanne ja muut asiaan vaikuttavat sei-kat, mitä tämän lain mukaisia sopimuksia voi-daan tehdä. Valtioneuvosto voi myös päättää, mitä tuotannonhaaroja koskevia kotieläintuotan-non vähentämissopimuksia voidaan tehdä.

Valtioneuvosto voi päättää, että maatalous-tuotannon vähentämissopimuksia tai kotieläin-tuotannon vähentämissopimuksia ei saada lain-kaan tehdä määrättyssä osassa maata. Se voi myös päättää, että sopimuksia saadaan tehdä määrättyssä osassa maata tai koko maassa vain erityisin edellytyksin.

Jos tämän lain mukaisten tuotannon vähen-tämissopimusten tai kesannoimissopimusten tekemistä joudutaan tämän pykälän nojalla rajoittamaan, on sopimuksia tehtäessä etu-sija annettava viljelijälle, jonka omistaman

peltoalan tai eläinmäärän jättämisestä pois tuotannosta on pidettävä tuotannon tasa-painottamisen kannalta erityisen perusteltuna tai jonka kanssa sopimuksen tekeminen iän, heikentyneen työkyvyn tai muun henkilökoh-taisen syyn vuoksi on katsottava erityisen pe-rustelluksi.

20 §

Viljelijän tulee asua sopimustilalla tai sen läheisyydessä koko sen ajan, jota sopimus koskee. Erityisistä syistä voi maatalouspiirin maataloustoimisto sallia viljelijän asumisen muualla.

21 §

Edellä 2 §:n 1 momentin 1, 2 ja 3 kohdissa tarkoitettuja sopimuksia ei saa tehdä, jos kolmen viime vuoden aikana välittömästi ennen sopimuksen tekemistä tilaa on koskenut pel-lon käytön rajoittamisesta annetun lain (216/69) mukainen pellonvaraussojimus tai jos ti-lalla harjoitettu maataloustuotanto muuten on ollut niin vähäistä tai sen laatuista, ettei sopi-muksen tekemisellä olisi maataloustuotannon ta-sapainottamisen kannalta riittävää vaikutusta.

22 §

Tämän lain mukaisia sopimuksia voidaan tehdä vain yksi maatilaa kohden. Sopimusta ei voi tehdä viljelijä, jolla on voimassa maata-loustuotannon ohjaamisesta annetun lain (446/77) mukainen tuotannonmuutossojimus. Val-tioneuvosto voi kuitenkin tuotantotilanteen niin vaatiessa tai muusta erityisestä syystä päättää, että kesannoimissopimus voidaan tehdä kotieläintuotannon vähentämissopimuksen teh-neen viljelijän kanssa.

23 §

Edellä 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitettua sopimuksen tehneen viljelijän ei katsota lopettaneen sopimuksessa tarkoitettua maataloustuotantoa, mikäli hän aloittaa maata-loustuotannon uudestaan kahden vuoden ku-luessa sopimuksen päättymisestä.

24 §

Edellä 6 §:n 1 momentissa, 12 §:ssä, 15 §:n 4 momentissa, 17 ja 18 §:ssä sekä 19 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa, on maa- ja metsätalousministeriön ennenkuin asiat esitel-lään valtioneuvostossa, pyydettävä niistä maa-talouden markkinointineuvoston lausunto.

25 §

Vähintään kahden vuoden tuotannonmuutos-
sopimuksen tehneellä viljelijällä on oikeus luo-
pua tuotannonmuutossopimuksesta ennen sopi-
muskauden loppua maatalouspiirin maatalous-
toimistolle ilmoittamansa kuukauden 1 päi-
västä lukien.

Tuotannonmuutossopimus purkautuu, kun
maatilan tai siihen kuuluvan pellon tai osan
pellosta omistus- tai hallintaoikeus siirtyy toi-
selle. Jos kuitenkin muutos maatilan omistus-
suhteissa tapahtuu omistajan tai hänen aviopuolisonsa kuoleman johdosta tai jos luovutus
tapahtuu omistajan tai hänen aviopuolisonsa
taikka näiden veljen tai sisaren jälkeläiselle tai
aviopuoliselle taikka maatilan toiselle osak-
kaalle, voidaan tuotannonmuutossopimus hake-
muksesta siirtää uudelle omistajalle.

Mikäli vain osa maatilan pellosta pakkolunas-
tetaan tai osa pellosta luovutetaan maatalou-
den rakenteen parantamisen kannalta tarkoituk-
senmukaisesti taikka muuhun kuin maatalou-
delliseen tarkoitukseen käytettäväksi, voidaan,
poiketen siitä, mitä 2 momentissa on säädetty,
sopimusta jatkaa vähentynyttä peltoalaa vastaa-
vana. Edellytyksenä sopimuksen jatkamiselle
kuitenkin on, että maatilan peltoala ei ole jää-
nyt pienemmäksi kuin kaksi hehtaaria.

26 §

Jos sopimuksen tekijä on salannut tuotan-
nonmuutossopimuksen tekemiseen olennaisesti
vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennai-

sessä kohdassa erheellisen tiedon tai jos hän tai
maatilan myöhempi omistaja ei noudata sopi-
muksen ehtoja, voidaan sopimus purkaa ja kor-
vauksensaaja velvoittaa maksamaan siltä ajalta,
johon rikkomus on kohdistunut, saamansa kor-
vaus kokonaan tai osaksi takaisin valtiolle. Mil-
loin sopimusta ei rikkomuksesta huolimatta
pureta, voidaan korvauksen saaja kuitenkin vel-
voittaa maksamaan edellä tarkoitettulta ajalta
saamansa korvaus kokonaan tai osaksi takaisin.
Takaisin periminen saadaan toimittaa siinä jär-
jestyksessä kuin verojen ulosotosta on säädetty.

27 §

Tuotannonmuutossopimuksen tehneen viljeli-
jän haettua työttömyyskorvausta sopimuksen-
alainen pelto katsotaan normaalilla tavalla vil-
jellyksi.

28 §

Maatilahallituksen ja maatalouspiirien maata-
loustoimistojen sekä kuntien maatalouslauta-
kuntien asiana on huolehtia tämän lain täytän-
töönpanosta.

29 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytän-
töönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

30 §

Tämä laki tulee voimaan   päivänä
kuuta 1983.

Helsingissä 5 päivänä marraskuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Maa- ja metsätalousministeri *Taisto Täbkämaa*

